

Journal of Social Sciences

Volume 27
Issue 0 *Issue 1 Special*

Article 1

1990-01-01

บทบรรณาธิการ

บรรณาธิการ

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/cujss>

Part of the [Social and Behavioral Sciences Commons](#)

Recommended Citation

บรรณาธิการ (1990) "บทบรรณาธิการ," *Journal of Social Sciences*: Vol. 27: Iss. 0, Article 1.
Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/cujss/vol27/iss0/1>

This Editorial is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Social Sciences by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

บทบรรณาธิการ

วิวัฒนาการทางการเมืองของสังคมมนุษย์ จากยุค “บุรพกาล-ราชาธิปไตย” “อมาตยาธิปไตย-ศักดินานิยม” มาสู่ยุค “ทุนนิยม-สังคมนิยม-ประชาธิปไตยนิยม” ได้ส่งผลให้โครงสร้างแห่งอำนาจทางการเมืองแปรเปลี่ยน และผกผันไปด้วยเช่นกัน ปรากฏการณ์ทางการเมืองที่ปรากฏชัดก็คือ อำนาจทางการเมืองที่เคยตกอยู่ใต้อุ้งหัดัดอันเป็นอาณัติขององค์สมมุติเทพราชา ได้แตกสลายและกระจายตัวออกไป ตามการพัฒนาก้าวหน้าของโครงสร้างหน้าที่ของระบบการเมือง จนเปิดโอกาสให้ผู้นำกลุ่มใหม่สามารถเข้าช่วงชิงอำนาจการปกครอง และการบริหารสังคมมาให้กับกลุ่มตนได้ ไม่ว่าจะเป็นเหล่ามหาอำมาตย์ ขุนศึก-อัศวิน สังฆคาสคา หรือแม้แต่ผู้นำการเมืองยุคปรมาณูที่เข้าดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี หรือนายกรัฐมนตรี ผู้นำกลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแล้วแต่อาศัยการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างแห่งอำนาจทางการเมือง และสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ไม่เคยหยุดนิ่ง ผกผันตนเองเข้ายึดกุมตำแหน่งที่เป็นศูนย์กลางแห่งอำนาจ ของระบบการเมืองด้วยกันทั้งสิ้น

การเปลี่ยนแปลงที่ได้อุบัติขึ้นในระบบการเมืองต่าง ๆ ดังกล่าวนั้น ได้ส่งผลกระทบต่อกฎแห่งอำนาจขบธรรมเนียมของผู้ปกครองรัฐด้วยเช่นกัน กล่าวคือ การอ้างสิทธิขบธรรมเนียมในการปกครองและการใช้อำนาจธิปไตย จากคุณสมบัติด้านชาติกำเนิดอันศักดิ์สิทธิ์และสูงส่ง เช่นในยุคเทวราชา หรือความปราชญ์เปรี๊ยะก้านมนตราไสยเวทย์และจารีตประเพณี เช่น ในยุคสังฆราชา หรือการมีความห้าวหาญเกรียงไกรในเชิงศาสตราวุธ เช่น ในยุคอัศวินเรืองอำนาจ หรือความมั่งคั่งร่ำรวยในกรรมสิทธิ์ที่ดิน เช่น ในยุคศักดินานิยมเรืองอำนาจ จะไม่พอเพียงและเหมาะสมสำหรับสิทธิในการครอบครองบัลลังก์แห่งอำนาจ ในระบบการเมืองยุคใหม่ที่ทันสมัยและก้าวหน้า ดังนั้นศักยภาพของผู้นำทางการเมืองสมัยใหม่ จึงต้องประกอบไปด้วยคุณสมบัติที่หลากหลายและเลอเลิศ โดยเฉพาะในการมีความรอบรู้และเชี่ยวชาญ ในด้านปรัชญา วิทยาศาสตร์ กฎหมาย เทคโนโลยี ทักษะทางวิชาชีพ และประสบการณ์ทางการเมืองที่เข้มข้น ซึ่งจะต้องเป็นคุณสมบัติที่ไ้รับยกย่อง

การที่ได้มีการแบ่งแยกตำแหน่ง และบทบาทของข้าราชการฝ่ายทหาร ออกจากฝ่ายพลเรือนอย่าง
แน่ชัด โดยยึดเอาความชำนาญด้านวิชาชีพ ความรู้ความสามารถเฉพาะ กับการศึกษาอบรม
เป็นเกณฑ์พิจารณาคุณสมบัติที่ต่างฝ่ายต่างมีเป็นสำคัญ สำหรับความร่วมมือและช่วยเหลือกันนั้น
ทั้งฝ่ายทหารและพลเรือนได้รักษาระบบความสัมพันธ์อันดีต่อกันมาโดยตลอด ทั้งจะเห็นได้จาก
การที่ทั้งสองฝ่ายได้ร่วมมือกันวางแผนยึ้อำนาจ และเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบ
สมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาสู่ระบอบประชาธิปไตย และต่อมาก็มีบทบาทช่วยกันเสริมสร้างความ
ต่อเนื่องทางการเมือง ในลักษณะของความร่วมมือและช่วยเหลือกันในการบริหารประเทศ ในยุค
“เบิกฟ้าประชาธิปไตย” ซึ่งช่วยให้ความพยายาม ในการจัดระเบียบการปกครอง และการพัฒนา
โครงสร้างทางการเมือง ดำเนินไปอย่างมีเสถียรภาพ การยอมรับในกติกา และทำให้ออมชอม
กันระหว่าง “ทหาร-พลเรือน” ในยุคหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองได้สร้างความสมดุลในการ
แบ่งบทบาทและอำนาจการปกครองระหว่างกันไปได้ชั่วระยะเวลาหนึ่ง

กระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยของไทย มิได้อุปถัมภ์ขึ้นอย่างราบรื่น และปราศจาก
อุปสรรค แท้จริงแล้ว ได้มีบทเรียนในอดีตอันขมขื่น เช่นเดียวกับที่สังคมต่าง ๆ ในโลก ได้
พบบทเรียนมาแล้วทั้งสิ้น นั่นก็คือ ความขัดแย้ง ความตึงเครียด และภาวะไร้เสถียรภาพทาง
การเมือง ได้ปะทุขึ้น ในเวลาไม่ช้าไม่นาน ภายในระยะเวลาเพียงปีเศษ หลังการเปลี่ยนแปลง
การปกครอง สถานการณ์วิกฤติทางการเมืองก็เริ่มคุกรุ่นขึ้น อันเนื่องมาจากความแตกแยกขัดแย้ง
เพื่อช่วงชิงอำนาจ ยศ ตำแหน่ง และผลประโยชน์นานัปการ ระหว่างสมาชิก “คณะราษฎร”-
ระหว่างกลุ่มทหารและกลุ่มพลเรือนนั่นเอง

การแตกปิตาทางการเมือง-การทหารดังกล่าวนี้ เปิดโอกาสให้ผู้นำทหาร ใช้ความ
ได้เปรียบด้านไพร่พลและอาวุธ เข้าช่วงชิงอำนาจทางการเมืองเอาไว้ได้ และสามารถสร้างความ
ต่อเนื่องในอำนาจ โดยการสถาปนาทายาทต่อเนื่องกันมาโดยตลอด มีบางช่วงเวลาเท่านั้นที่กระแส
การเมืองโลกได้ช่วยหนุนส่งให้ผู้นำพลเรือนเบียดแทรกก้าวเข้ายึดอำนาจรัฐไว้ได้แทนที่เสียดายที่เป็น
เพียงช่วงระยะเวลาสั้น ๆ เท่านั้น เช่น ในสมัยของ นายควง อภัยวงศ์ คร. ปรีดี พนมยงค์
นายพจน์ สารสิน ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช และ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นต้น

เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลงในปี ค.ศ. 1945 ขบวนการก่อการร้ายของคอมมิวนิสต์โลก ได้ส่งไพร่พลแทรกซึมไปทั่ว ในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์นั้น ไทยได้ตกเป็นเป้าหมายสำคัญ ในการปฏิบัติการบ่อนทำลาย ทั้งทางการเมือง และการทหาร ถูกคามต่อเอกราช อธิปไตย และความมั่นคงของชาติเป็นอย่างมาก พลันอำนาจทางทหาร จึงเพิ่มความศักดิ์สิทธิ์ และกล้าแข็งขึ้น จนได้เข้ามามีบทบาทในการปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ การพัฒนาประเทศ และการปกครองเพื่อความมั่นคง ซึ่งแม้จะมีมาตรการการลิดรอนเสรีภาพ และการพัฒนาประชาธิปไตย ของระบบการเมือง ทั้งทางตรงและทางอ้อม แต่บทบาทของทหารในการพิทักษ์ชาติ-ราชบัลลังก์ การพัฒนาสถาบันบริหาร และองค์กรของรัฐให้แก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็วฉับพลัน การบูรณาการทางสังคม และการพัฒนาเศรษฐกิจ ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ บทบาทดังกล่าวนี้ ช่วยเสริมสร้างความชอบธรรม และการยอมรับ จากปวงชนชน ท่อบทบาทของทหาร ในทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น จนกล่าวได้ว่า รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่าง “ทหาร-พลเรือน” ของไทยในช่วงนี้ สะท้อนกระแสการครอบงำสังคมด้วย “ลัทธิทหารนิยม” อย่างแจ่มชัด

อย่างไรก็ตาม กระแสการพัฒนาของระบบทุนนิยมประชาธิปไตยที่อุบัติขึ้นทั่วโลก ได้ส่งเสริมความมั่งคั่งร่ำรวยให้กับระบบเศรษฐกิจและ “นักธุรกิจ-การเมือง” กลุ่มใหม่ของไทยด้วยเช่นกัน กลุ่มอำนาจการเมืองใหม่นี้ตระหนักถึงช่องทางเข้าสู่อำนาจรัฐ โดยอาศัยความชอบธรรมของกระบวนการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร ภายใต้โครงสร้างของระบอบประชาธิปไตย บทบาทของผู้แทนฯ ที่คอยปกป้องผลประโยชน์ และเป็นปากเป็นเสียงให้กับประชาชน กุ่จะสอดคล้องและส่งเสริมบทบาทในทำนองอื่น ๆ อันจะยังประโยชน์ให้กับนักการเมือง ไม่ว่าจะเป็นการมีบทบาทในกำหนดนโยบาย อำนาจในการบริหาร การปกครอง ที่อาจนำมาใช้เอื้อประโยชน์ให้กับธุรกิจการค้าของกลุ่มตนได้เป็นอย่างดีไปพร้อม ๆ กัน

การก้าวเข้าสู่อำนาจทางการเมืองของกลุ่ม “นักธุรกิจการเมือง” รุ่นใหม่ ๆ โดยอาศัยกระบวนการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรเป็นทางผ่านเพื่อกรุยทางเข้ายึดกุมอำนาจรัฐนั้น ได้กระทำควบคู่ไปกับการสร้างพันธมิตรในวงกว้าง กับกลุ่มการเมืองต่าง ๆ เช่น นักการเมืองอาชีพผู้คร่ำหวอด และผูกพันกับปัญหาการเมืองระดับท้องถิ่น ข้าราชการเกษียณ ทั้งทหารและพลเรือนที่ต้องการคงไว้ซึ่งอำนาจบริหารทั้งเดิมของตน ผู้นำแรงงาน สื่อมวลชน นิสิต นักศึกษา นักวิชาการ และกลุ่มอาชีพอิสระอื่น ๆ

ปรากฏการณ์ของการผืนก้ำกัลังกัน คังกล่าวนี้ ใ้ช่วยเหลือเสริมสร้างพลังอำนาจ ใ้กับ สถาบันรัฐสภา และ ระบบทุนนิยมประชาธิปไตย เป็นอย่างมาก เช่น ในสมัย รัฐบาลของพลเอก ชาติชาย ชุณหะวัณ ซึ่งเปลี่ยนโฉมใ้ความสัมพันธ์ระหว่าง ทหาร-พลเรือน ยุคใหม่นั้ยอมรับ ใ้ผู้นำพลเรือน เข้าควบคุมทหาร และ กำหนดนโยบายป้องกันประเทศใ้เอง

อย่างไรก็ตาม ความหลงระเริงในอำนาจ ของรัฐบาลพลเรือน ที่ประกอบคั้วย “กลุ่ม นักธุรกิจการเมือง” และนักการเมืองอาชีพ ใ้ก่อใ้เกิดปัญหาต่อการพัฒนาเสถียรภาพ และ ความมั่นคง ของระบอบประชาธิปไตยมากมาย ใ้ว่าจะเป็นปัญหาในด้านการใ้อำนาจหน้าที่ ในทางมิชอบ การกั้วกัวยราชการประจำจากฝ่ายการเมือง พฤติกรรมการทุ่มเงินซื้อเสียงในการ เลือกตั้ง ความใ้ประสิทธิภาพ ในการแก้ไขปัญหของชาติ โดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์อัน แท้จริงของประชาชนส่วนรวม การฉ้อราษฎร์บังหลวง ในการประมูลโครงการใหญ่ของรัฐ ความ ไม่บริสุทธิ์ยุติธรรมในการกำหนดนโยบายของชาติ ความเสื่อมเสียในค่านั้ชื่อเสียงของผู้นำราชการ โดยเฉพาะในการแก่งแย่ง และช่วงชิงอำนาจ และผลประโยชน์ระหว่างผู้นำราชการทั้งภายใน พรรค และระหว่างพรรค รวมทั้งการใ้กลไกของรัฐ ทั้งค่านั้งบประมาณ และบุคลากร เพื่อเอื้อประโยชน์ใ้กับกลุ่มตน พรรคตน หรือธุรกิจของตน พฤติกรรมเบี่ยงเบนในการบริหาร ประเทศของรัฐบาลพลเรือนนี้ ถูกเฝ้ามอง และวิพากษ์วิจารณ์ จากประชาชน สื่อมวลชน ปัญญาชน และกลุ่มพลังอิสระอื่นๆ อย่างรุนแรง จนที่สดุ คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รตช.) ซึ่งมีพลเอกสุนทร คงสมพงษ์ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด เป็นหัวหน้าคณะ รวมทั้ง ผู้บัญชาการทหารบก เรือ อากาศ เป็นรองประธาน ใ้ใ้ใช้กำลังเข้าจับกุมตัว พลเอกชาติชาย นายกรัฐมนตรี และเข้ายึดอำนาจการปกครองประเทศใ้ใ้ได้อย่างสงบ ในวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2534 นับเป็นการกลับคั้คืนสู่บทบาททางการเมืองอย่างเต็มรูปแบบอีกครั้งหนึ่งของทหารไทย คณะ รตช. ใ้เสนอชื่อ นายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรีชั่วคราว โดยมีการแต่งตั้ง คณะรัฐมนตรี ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ ข้าราชการเกษียณ นักวิชาการและนายทหารจาก คณะ รตช. ล้วนแต่เป็นผู้มีประวัติขาวสะอาด มีความรู้ความสามารถ มั่งคั่งร่ำรวย และมีความ ซื่อสัตย์สุจริต เข้ามารับหน้าที่ช่วยในการบริหารประเทศ พร้อมกับตั้งสถาบันคิบัญญัติ และ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ใ้ทำหน้าที่ ร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ แทนฉบับปี พ.ศ. 2521 ที่ใ้ถูกยกเลิกไปแล้ว อีกทั้งใ้ประกาศจะจกใ้ให้มีการเลือกตั้งทั่วไปในระยะเวลา 1 ปี

บทบาทของทหาร ในการก่อรัฐประหารครั้งล่าสุด ในเดือนกุมภาพันธ์ 2534 โดย คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาตินี้ จึงกลายเป็นอุปสรรคต่อการเมือง ที่ส่งผลกระทบต่อ การเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยของไทย จนถูกกระชากให้การพัฒนาการเมือง ไปสู่การมีสถาบันทหารอาชีพที่เข้มแข็ง ยอมตนเป็นฐานอำนาจ ให้กับรัฐบาลพลเรือนที่ชอบธรรม ต้องสะกดหยุดลงอีกครั้งหนึ่ง แม้จะเป็นช่วงระยะเวลาอันสั้น แต่ก็ส่งผล สร้างเงื่อนไขที่ถูกรุ่น กล้ายระเบิดเวลาอันเปราะบาง ที่พร้อมจะประทุ ทำลายล้างทุกสิ่งที่ชาวหน้าได้ทุกเมื่อ

วารสารสังคมศาสตร์ฉบับนี้มีที่มาจาก ผลงานทางวิชาการในการจัดการประชุมสัมมนา “ความสัมพันธ์ระหว่าง “ทหาร-พลเรือน” กับการพัฒนาประชาธิปไตย เพื่อความมั่นคง แห่งชาติ” ระหว่างวันที่ 17-18 สิงหาคม 2532 ที่โรงแรมแมนดาริน กรุงเทพฯ โดยมีภาควิชา การปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นเจ้าของโครงการ กองบัญชาการ ทหารสูงสุด และกองทัพบก ได้ให้ความร่วมมือ โดยอนุมัติให้นายทหาร เข้าร่วมอภิปราย เสนอบทความ และเข้าร่วมประชุมสัมมนาด้วย สำหรับเงินทุนสนับสนุนการจัดสัมมนา และการ จัดพิมพ์บทความเป็นรูปเล่มนี้ ศาสตราจารย์ ดร. สุจิต บุญบงการ หัวหน้าโครงการฯ และ ผู้เขียน ซึ่งรับผิดชอบในฐานะรองหัวหน้าโครงการ ได้รับความอนุเคราะห์ จากมูลนิธิเอเชีย ประเทศไทย

การประชุมสัมมนาครั้งนี้มีผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาประมาณ 150-200 คน ประกอบด้วย คณาจารย์ นักศึกษาคณะ จากหลายๆ มหาวิทยาลัย เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ประสานมิตร) มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มหาวิทยาลัยศิลปากร และโรงเรียน นายร้อยตำรวจ

สำหรับผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาเน้นที่มีกลุ่มจำนวนมาก ประมาณเกือบครึ่งหนึ่ง ได้แก่ นายทหารจากกองบัญชาการทหารสูงสุด และกองทัพบก ทั้งจากศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบก โรงเรียน นายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนเสนาธิการทหารบก โรงเรียนเตรียมทหาร วิทยาลัยการทัพบก วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร กองทัพอากาศที่ 1, 2, 3, 4 และหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ

กลุ่มที่ 3 ที่เข้าร่วมสัมมนาได้แก่ กลุ่มข้าราชการจากสำนักงานกฤษฎีกา ความมั่นคงแห่งชาติ และกระทรวงมหาดไทย นอกจากนี้ ได้แก่เจ้าหน้าที่สถานทูต สื่อมวลชน และนิสิตนักศึกษา จากระดับปริญญาตรีถึงปริญญาเอกของคณะรัฐศาสตร์ จุฬาฯ โดยมีคณบดีคณะรัฐศาสตร์ จุฬาฯ ศาสตราจารย์ ดร. กระมล ทองธรรมชาติ เป็นประธานเปิดการประชุมสัมมนา และศาสตราจารย์ ดร. สุจิต บุญบงการ ประธานโครงการประชุมสัมมนาเป็นผู้กล่าวปิดการประชุม

บรรยากาศในการประชุมสัมมนาตลอด 2 วัน เป็นไปอย่างฉันทมิตร ผู้เข้าร่วมสัมมนาทั้งฝ่ายพลเรือนและทหาร ได้แลกเปลี่ยนทัศนะ ความรู้ และประสบการณ์กันอย่างตรงไปตรงมา และมีความเข้าใจถึงบทบาทและความรับผิดชอบของแต่ละฝ่าย การซักถามผู้บรรยาย และการแสดงทัศนะเพิ่มเติม จากผู้เข้าร่วมสัมมนาเป็นไปอย่างสร้างสรรค์ เกิดความสัมพันธ์อันดี และบรรยากาศมีมิตรไมตรีกัน พร้อมทั้งจะร่วมมือกัน ในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง และการพัฒนาประชาธิปไตยของไทยต่อไปในอนาคต

การประชุมสัมมนาครั้งนี้ จึงบรรลุวัตถุประสงค์ในการระดม และแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกัน ระหว่าง “ทหาร-พลเรือน” เพื่อสร้างทัศนคติของความร่วมมือ และความเป็นมิตรต่อกัน สวนทางกับบรรยากาศทางการเมือง-การทหารที่ตึงเครียด เสี่ยงต่อการ อุบัติขึ้นของความรุนแรง และการปะทะกันทางการเมืองในขณะนี้

บรรยากาศความตึงเครียดทางการเมือง ในความสัมพันธ์ระหว่าง “ทหาร-พลเรือน” ดังกล่าว เกิดจากความเข้าใจผิดในการสื่อความหมาย ระหว่างนักวิชาการ ที่ปรึกษาทางการเมืองของนายกรัฐมนตรี พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ที่ได้กล่าวอภิปราย ในการประชุมสัมมนาทางวิชาการ โดยมีข้อความตอนหนึ่งกล่าวถึง บทบาทของผู้นำทหาร การใช้จ่ายเงิน และหลักสูตรของโรงเรียนนายร้อย จปร. ซึ่งได้ถูกตีความ ให้กลายเป็นข้อความที่มีนัยหมิ่นประมาท ลบหลู่ผู้นำกองทัพ และสถาบันทหาร ปฏิบัติยาก่อต้านและ “การตบเท้า” จึงเกิดขึ้นเพื่อกกกันให้นักวิชาการดังกล่าว พ้นจากตำแหน่งทางการเมืองไป ซึ่งได้รับการตอบสนองด้วยดี ทั้ง ๆ ที่เป็นประเด็นของการใช้เสรีภาพทางวิชาการด้วยเช่นกัน ความขัดแย้งจึงได้สลายตัวไป

ผลกระทบอันเกิดจากพฤติกรรม “ตบเท้า” ดังกล่าว ได้ส่งผลให้เกิดความตึงเครียดทั่วทั้งระบบการเมือง ด้วยเกรงว่าถ้าวิกฤติการณ์เกิดบานปลาย “รัฐประหาร” จะเป็นสิ่งที่คาด-

หมายไว้ อย่างไรก็ตาม แม้อุปัทพเหตุร้ายแรงทางการเมือง เช่น การยึดอำนาจของทหารจะมีได้
อุปัทพขึ้น แต่ก็ได้ส่งผลกระทบต่อการจัดสัมมนาในครั้งนี้เป็นอย่างมาก เนื่องจากผู้นำทางทหาร
สูงสุด 3 ท่าน อันได้แก่ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ รักษาการผู้บัญชาการทหารสูงสุด และ
ผู้บัญชาการทหารบก พลเอก สุนทร กองสมพงษ์ เสนาธิการทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด
และพลเอก สุจินดา คราประยูร รองผู้บัญชาการทหารบก ซึ่งได้ตอบรับที่จะเข้าร่วม เป็นผู้เสนอ
บทความในการสัมมนา ได้เปลี่ยนใจในนาทีสุดท้ายที่จะไม่มาปรากฏตัว ด้วยเกรงว่าอาจเกิดปัญหา
แทรกซ้อน มากระทบเพิ่มเติม จนอาจเกิดวิกฤติการณ์ ความขัดแย้งระหว่าง ทหาร-พลเรือน
รอบที่สองขึ้นได้ จึงได้ส่งนายทหารระดับรองลงมาเป็นผู้แทน ในการเข้าประชุมสัมมนา และ
เสนอบทความแทนตน การสัมมนาจึงได้ผ่านพ้นวิกฤติและดำเนินต่อไปได้ตามที่ได้วางแผนไว้
แต่เริ่มแรก

เนื้อหาของวารสารสังคมศาสตร์ ฉบับ “ทหารกับการเมืองไทย ความสัมพันธ์ระหว่าง
ทหาร พลเรือน ประชาธิปไตย กับความมั่นคงแห่งชาติ” นี้ แบ่งเป็น 2 ส่วนใหญ่ๆ ส่วนที่หนึ่ง
ประกอบด้วย บทความพิเศษเกี่ยวกับ “ทหาร ความมั่นคง ประชาธิปไตย และยุทธศาสตร์ชาติ
ประกอบด้วยบทความสำคัญ ๆ 6 เรื่อง ซึ่ง 5 บทความเป็นคำบรรยายของผู้นำทหาร ซึ่งแม้จะไม่
ได้เข้าร่วม “สัมมนา” ด้วย แต่ในภายหลังได้กรุณาอบบทความของท่าน ให้กับบรรณาธิการ
เพื่อการจัดพิมพ์ในวารสารฉบับนี้ เป็นกรณีพิเศษ-ได้แก่

บทความของพลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ ที่บรรยายต่อนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
จักร แสดงทัศนะต่อการสร้างอุดมการณ์ทางเศรษฐกิจ เพื่อความมั่นคงและมั่งคั่งของชาติ

บทความของพลเอก สุนทร กองสมพงษ์ ที่บรรยายต่อนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราช-
อาณาจักร เรื่อง “ทหารไทยในทศวรรษหน้า”

บทความของ น.ท. ประสงค์ สุ่นศิริ อธิบดีเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งได้
บรรยายต่อนิสิตปริญญาโท คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง “ทหารกับความมั่นคง
ทางการเมือง-ทัศนะจากผู้นำพลเรือน”

บทความของพลเอก สุจินดา คราประยูร ซึ่งบรรยายต่อนักศึกษาวิทยาลัยการทัพบก
เรื่อง “กองทัพบกกับการพัฒนาและการป้องกันประเทศ”

บทความของพลเอก สมคิด จงพยุหะ เรื่องที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของข้าราชการทหารเกี่ยวกับศาสนา เพื่อความมั่นคง

บทความจากคำบรรยายของพลโท จรัส กุลละวณิชย์ เรื่อง “เอเชียอาคเนย์และความมั่นคงในแปซิฟิก” เป็นภาษาอังกฤษ

ทุก ๆ บทความมีเนื้อหาที่น่าสนใจ ทรงคุณค่าสูงสุด ทั้งทางวิชาการ และเป็นการแสดงทัศนะของผู้นำของชาติ ซึ่งมีบทบาทสำคัญยิ่ง ต่อการพัฒนาความมั่นคง และประชาธิปไตยของไทยเป็นอย่างมาก

สำหรับบทความในส่วนที่สอง ของวารสารสังคมศาสตร์ฉบับนั้น ประกอบด้วยบทความที่ได้นำเสนอโดยนักการเมือง นักวิชาการ และผู้นำทหาร จากการสัมมนาทางวิชาการ จักโดย ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างทหาร-พลเรือน” กับการพัฒนาประชาธิปไตย เพื่อความมั่นคงแห่งชาติ ระหว่างวันที่ 17-18 สิงหาคม 2532 ถึงกล่าวแล้ว แบ่งออกได้เป็น 4 ตอนใหญ่ ๆ ตามการจำแนกเนื้อหาออกเป็นหัวข้อย่อย ๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 ประกอบด้วยบทความ 3 เรื่อง ในหัวข้อใหญ่เรื่อง “การพัฒนาทางการเมือง บทบาทของทหาร กับ การพัฒนาประชาธิปไตย เพื่อความมั่นคงแห่งชาติ” ได้แก่บทความของ พล.ร.อ. สมัย สุนทรเวช หัวหน้าพรรคประชากรไทย และ อธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เรื่อง “ทหารกับการพัฒนาประชาธิปไตย” บทความของ พลเอก บุญญา สิงห์ศักดิ์ เลขาธิการนายกรัฐมนตรีในขณะนั้น เรื่อง “การพัฒนาทางการเมือง บทบาทของทหารกับการพัฒนาประชาธิปไตยเพื่อความมั่นคงของชาติ” และบทความของ ศาสตราจารย์ ดร. สุจิต บุญบงการ หัวหน้าภาควิชาการปกครองและหัวหน้าโครงการสัมมนา เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างทหารกับพลเรือนของไทย : มิติใหม่ที่ต้องคำนึงถึง” และบทความสุดท้ายของ พลตรี ชาญ บุญประเสริฐ ก้าวแทนที่พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ ส่งเข้าร่วมเสนอบทความแทนตนในเรื่อง ข้อคิดและประสบการณ์เกี่ยวกับบทบาทของทหารในการสร้างความมั่นคงของชาติและการพัฒนาประชาธิปไตย

ตอนที่ 2 เป็นบทความที่เกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ระหว่าง การพัฒนาเศรษฐกิจและความมั่นคงของชาติ นำเสนอโดย ศาสตราจารย์เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม อธิการบดีมหา-

วิทยาลัยธรรมศาสตร์ และผู้เชี่ยวชาญทางเศรษฐศาสตร์ และบทความของศาสตราจารย์ ดร. ลิขิต ธีรเวคิน รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และศาสตราจารย์ทางรัฐศาสตร์และความมั่นคง

ตอนที่ 8 ประกอบด้วยบทความที่กล่าวถึง บทบาทของทหารในการพัฒนาทางสังคมเพื่อความมั่นคงของชาติ บทความแรกเสนอโดย พลตรี เทอศศักดิ์ มารมย์ แห่งกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน เรื่องการพัฒนาสังคม บทบาทของทหารกับความมั่นคงของชาติ และบทความที่สองเป็นของ ดร. สุรินทร์ พิศสุวรรณ ผู้แทนราษฎรจังหวัดนครศรีธรรมราช เรื่อง “บทบาทของทหารกับการพัฒนาสังคม : ศึกษาเฉพาะกรณีบทบาทของทหารในโครงการ ยารับันบา”

ตอนที่ 4 เป็นบทความที่เสนอโดยนักวิชาการทางรัฐศาสตร์การทหาร 2 ท่าน และผู้นำทหารระดับสูง 1 ท่าน ภายใต้หัวข้อเรื่อง “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ทหาร-พลเรือนกับความมั่นคงของชาติในประเทศไทย” ได้แก่ บทความของ ศาสตราจารย์ ดร. ชัยอนันต์ สมุทวณิช นักวิชาการทางรัฐศาสตร์การทหารชื่อเรื่อง “อนาคตของการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทหาร-พลเรือน” บทความที่ 2 เขียนโดย พลโท ธนพล บุญโยบั้งแก้ว ที่ปรึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร เรื่อง “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทหาร-พลเรือนและแนวความคิดเกี่ยวกับบทบาททหารในการสร้างความมั่นคงของชาติ” และบทความสุดท้ายเป็นของรองศาสตราจารย์ ดร. กณลา สุขพานิช-ชนทปราบ ซึ่งได้ศึกษาเรื่องทหารกับการเมืองมาตลอด และได้ผ่านการศึกษามาจาก วิทยาลัยการทัพบกมาแล้ว เรื่อง “ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างทหาร-พลเรือน กับข้อถกเถียงและแนวทางในการศึกษาบทบาทของทหารในการพัฒนาการเมืองในประเทศไทย”

วารสารสังคมศาสตร์ฉบับนี้ จะสำเร็จเป็นรูปเล่ม ดังที่ปรากฏอยู่ในมือของท่านในขณะนี้ไม่ได้เลย ถ้าปราศจากความร่วมมือร่วมใจ ความอนุเคราะห์ และการสนับสนุนจากหลาย ๆ ฝ่าย ซึ่งผู้เขียนขอกราบแสดงความขอบคุณ และระลึกถึงน้ำใจไว้ในโอกาสนี้ด้วย อาทิ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ พลเอก สุนทร คงสมพงษ์ พลเอก สุจินดา คราประยูร ศาสตราจารย์ ดร. กระมล

ทองธรรมชาติ ศาสตราจารย์ ดร. สุจิต บุญบงการ พลตรี ชาญ บุญประเสริฐ พลตรี ไพโรจน์
นุชฉายา พลตรี ถวัลย์ แสงพรรค ขอขอบคุณสำหรับเงินทุนจัดสัมมนา และการจัดพิมพ์ ที่ไ้
รับจาก มูลนิธิเอเชียและเจ้าหน้าที่ทุกคน

ขอกราบขอบคุณ พณฯ สมักร สุนทรเวช ดร. สุรินทร์ พิศสุวรรณ พลเอก ปิฎญา
สิงห์ศักดิ์ คณาจารย์และนายทหารชั้นผู้ใหญ่ ที่ได้กรุณาเข้าร่วมเสนอบทความ และเป็นผู้บรรยาย
ในการสัมมนา ขอขอบคุณท่านผู้สนใจที่ได้เข้าร่วมสัมมนาทุกท่าน ทั้งฝ่ายทหารและพลเรือน
รวมทั้งสื่อมวลชน ที่ได้ช่วยกัน รายงานข่าวการสัมมนาตามที่เป็นจริง ขอขอบคุณเป็นพิเศษ แก่
คุณพรชัย วีระณรงค์ บรรณาธิการสยามรัฐรายสัปดาห์ ที่ได้ช่วยกรุณาในเรื่องการจัดทำเอกสาร
พันคำรวจโท เรื่องศักดิ์ จริตเอก สารวัตรธุรการ สถานีตำรวจนครบาลบางรัก ที่ได้กรุณาติดต่อ
สถานที่ในการจัดประชุมสัมมนา สำหรับทีมงานผู้เสียสละ และเหนื่อยยาก ผู้เขียนขอขอบคุณใน
น้ำใจ แก่ คุณแก่นทอง วัดละเอียก คุณยุพดี ทิยาพันธ์ ร.ท.ญ. ไพชรินทร์ ศิริสมพันธ์ และ
สำหรับลูกศิษย์ปริญญาโท ผู้เหนื่อยยากเป็นพิเศษ ในบทบาทของเลขาฯ และองครักษ์ ตลอด
ระยะเวลาของการจัดสัมมนา และการจัดพิมพ์วารสารฉบับนี้ ที่ยาวนานนับปี ขอขอบคุณในน้ำใจ
ของ คุณสุทธิพงษ์ จุลเจริญ คุณรัชกรณ์ นภาพรพิพัฒน์ และ พ.อ. พัลลภ เวชรุจิ และใน
การจัดพิมพ์วารสารฉบับนี้ ขอขอบคุณทีมงานแห่งโรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่าน
สุดท้ายก็คือ พลังใจที่ผู้เขียนได้รับ ตลอดระยะเวลาของการเตรียมการจัดสัมมนา ที่แสนจะยุ่งยาก
และเสี่ยงต่อการล้มเหลวและตลอดระยะเวลาอันยาวนาน และลุ่ม ๆ กอน ๆ ของการจัดพิมพ์
วารสารสังคมศาสตร์ฉบับนี้ ผู้เขียนได้รับอย่างเต็มเปี่ยมจากครอบครัว-รองศาสตราจารย์
ดร. ชัยยุทธ ชันทปราบ คุณแม่ชูลี คุณแม่พิมพ์ทอง ลูกเก๋-เจฏิกา ลูกก๊อ-ณัฐชากร และ
ลูกแก้ว-ภากรกฤช ขอขอบคุณ

ดร. กนลา สุขพานิช-บันทึปราบ

บรรณาธิการ